

Vragen gesteld door de leden der Kamer, met de daarop door de regering gegeven antwoorden

3294

Vragen van het lid **Van der Staaij** (SGP) aan de Minister en Staatssecretaris van Volksgezondheid, Welzijn en Sport over *ontwikkelingen op het gebied van seksuele gezondheid* (ingezonden 21 april 2020).

Antwoord van Minister **De Jonge** (Volksgezondheid, Welzijn en Sport), mede namens de Staatssecretaris van Volksgezondheid, Welzijn en Sport (ontvangen 26 juni 2020).

Vraag 1

Heeft u overeenkomstig uw toezegging in uw brief (4 juli 2019) inmiddels onderzocht welke verbeteringen kunnen worden doorgevoerd in het beoordelingstraject van lesmethoden op het gebied van seksuele gezondheid in het kader van de Gezonde School?¹ Herinnert u zich uw toezegging (18 december 2019) om de Kamer in het voorjaar 2020 over de resultaten van dit onderzoek te informeren?²

Antwoord 1

Dit onderzoek wordt in juni aangeboden door Kwink Groep en de Staatssecretaris van Volksgezondheid, Welzijn en Sport zal u vervolgens daarover informeren.

Vraag 2

Kunt u overeenkomstig uw toezegging tijdens het algemeen overleg Zwangerschap en geboorte (18 december 2019) de Kamer informeren over de wijze waarop de middelen worden besteed die dit en komend schooljaar zijn vrijgemaakt voor seksuele en relationele vorming, in het bijzonder «hoe de prijsopbouw is en welke kosten en welk deel van de middelen bij scholen terecht komt»?³ Welk deel van de middelen is vrij besteedbaar voor het inkopen van gastlessen en lespakketten?

¹ Kamerstukken 32 793, nr. 402

² Aanhangsel Handelingen, vergaderjaar 2019–2020, nr. 1153. Antwoorden op Kamervragen van het Kamerlid Van der Staaij (SGP) over het bericht «Lesmethodes seksuele voorlichting onder de loep»

³ Kamerstukken 32 279, nr. 192. Verslag van een algemeen overleg, gehouden op 18 december 2019, over Zwangerschap en geboorte

Antwoord 2

U wordt in de brief waar in antwoord 1 naar wordt verwezen ook over dit punt geïnformeerd. Vooruitlopend daarop zal de Staatssecretaris van VWS daar in dit antwoord op ingaan.

Mevrouw Van den Berg en de heer Van der Staij hebben inderdaad gevraagd naar het onderwijsaanbod en hoe de prijsstelling precies is. In zijn brief van 11 december 2019 heeft de Staatssecretaris van VWS aangegeven dat hij voor de komende twee schooljaren (2020/2021 en 2021/2022) per jaar € 7,1 miljoen beschikbaar stelt. Deels wordt het geld besteed aan het stimuleringsbudget aan scholen en deels ook aan de randvoorwaardelijke maatregelen die partijen hebben voorgesteld in het rapport van Kwink groep «Stimuleringsprogramma Seksuele en relationele vorming in het onderwijs». Voorbeelden van randvoorwaardelijke maatregelen zijn: het stimuleren van scholen om aandacht te besteden aan het thema, het vergroten van de vindbaarheid van het aanbod voor scholen, deskundigheidsbevordering van adviseurs, coördinatoren en trainers en het inbedden van het thema in de lerarenopleiding. Scholen kunnen een ondersteuningsbudget aanvragen van € 5.000 per schoollocatie. Zij kunnen hiervoor een erkende interventie betalen of andere facultatieve onderdelen, zoals een ouderaanbod, teamtraining docenten of bijvoorbeeld een theatervoorstelling. Zij zijn verplicht om uit dit budget een Gezonde School Coördinator aan te stellen. Deze moet uit het bedrag van € 5.000 worden betaald. De kosten voor deze coördinator lopen uiteen, afhankelijk van wie de Gezonde School hiervoor aanstelt. Daarnaast moet een school ook gebruik maken van een Gezonde School Adviseur van de GGD. Deze Gezonde School Adviseur hoeft niet uit het budget van € 5.000 betaald te worden. Voor dit stimuleringsbudget aan scholen wordt, inclusief de GS Adviseur € 3,25 miljoen per schooljaar besteed. In deze berekening wordt uitgegaan van 500 scholen. De kosten voor de organisatie van de Gezonde School komen neer op ongeveer € 1,1 miljoen per schooljaar. Dit zijn beheerkosten van de ondersteuning door ICT, ontwikkeling en organisatiekosten van de Gezonde School, van GGD GHOR Nederland en van de onderwijsraden. Ook vallen hieronder de kosten voor monitoring en evaluatie van de Gezonde School door het RIVM. De verhouding tussen de directe- en indirecte kosten komt daarmee op 74%/ 26%. In onderstaand schema is het overzichtelijk weergegeven.

Tabel 1. Voorbeeld macrobedragen per schooljaar (2020/2021 en 2021/2022)

Overzicht macrokosten		
1	Kosten randvoorwaardelijke maatregelen	€ 2,7 miljoen
3	Kosten Stimuleringsbudget 500 scholen a € 5.000	€ 2,5 miljoen
4	Kosten Gezonde School Adviseurs (komt de school direct ten goede)	€ 0,75 miljoen
5	Kosten organisatie Gezonde School	€ 1,1 miljoen
Macro beschikbaar		€ 7,1 miljoen per jaar (voor de schooljaren 2020/ 2021 en 2021/ 2022)

Welk deel van de middelen vrij besteedbaar is voor het inkopen van gastlessen en lespakketten is niet precies te zeggen. Scholen hebben namelijk de vrijheid om zelf invulling te geven aan de wijze waarop ze de € 5.000 ondersteuningsaanbod invullen. De PO-raad, VO-raad, de MBO-raad, Gezonde School, Rutgers, GGD GHOR NL en Stichting School en Veiligheid hebben in ieder geval aangegeven dat dit bedrag ruimschoots voldoende is voor scholen om dit thema binnen de school op te pakken. Uiteraard zal de Staatssecretaris van VWS het Stimuleringsplan monitoren en in de najaarsrapportage van het zevenpuntenplan u informeren over de uitkomsten hiervan.

Vraag 3

Kunt u overeenkomstig uw toezegging tijdens genoemd AO de Kamer informeren over de wijze waarop in de praktijk daadwerkelijk sprake is van een gelijk speelveld voor aanbieders van educatie en voorlichting met betrekking tot seksuele gezondheid?

Antwoord 3

Daar heeft de Staatssecretaris van VWS tijdens het Algemeen Overleg van 18 december 2019 het volgende op geantwoord. Het is inderdaad belangrijk dat er een gelijk speelveld is tussen aanbieders. Dat is er ook. Op dit moment begeven aanbieders van educatie en voorlichting zich op een markt. Daarin zijn alle aanbieders zelf verantwoordelijk hun lespakketten onder de aandacht te brengen bij scholen, zodat scholen deze pakketten kunnen inkopen. Scholen kunnen dit betalen vanuit hun eigen budget of door ondersteuningsaanbod aan te vragen bij de Gezonde School. Aanbieders kunnen ook fondsen zoeken of sponsors die de (door) ontwikkeling van hun lespakket willen financieren. Dit gebeurt in de praktijk ook al. Vanuit de overheid financieren we geen aanbieders van lespakketten.

Het is ook belangrijk dat er een divers aanbod van lesmethoden is. Veldpartijen hebben aangegeven dat het aanbod van lespakketten voldoende is. De Staatssecretaris denkt ook dat dit zo is. Er zit zijns inziens voldoende aanbod bij vanuit verschillende levensbeschouwingen. Daarnaast blijkt uit de inventarisatie van het RIVM dat scholen geen behoefte hebben aan méér lespakketten, maar vooral behoefte hebben aan extra teamtrainingen. Dat hoeft niet ingevuld te worden door een nieuw lespakket.

Daarnaast blijkt ook uit de behoefteninventarisatie onder scholen van het RIVM, waarover de Kamer op 12 december 2019 (Kamerstuk 32 279, nr. 181) is geïnformeerd dat scholen graag meer informatie willen hebben over wat het aanbod eigenlijk is, waar ze uit kunnen kiezen en of er ook iets bij zit wat bij hun school past. Eén van de maatregelen die de Staatssecretaris daarom neemt, is stimuleren dat scholen een duidelijk beeld krijgen van het aanbod. Deze maatregel is onderdeel van de randvoorwaardelijke maatregelen die zijn aangekondigd in de eerdergenoemde brief van 12 december. Aan deze maatregelen wordt op dit moment gewerkt door de veldpartijen (Gezonde School, GGD GHOR NL, Stichting School en Veiligheid, PO-raad, VO-raad, Siriz, MBO raad en Rutgers). GGD'en laten zich momenteel bijvoorbeeld breed informeren door diverse aanbieders van interventies, zodat zij ook een breed aanbod kunnen adviseren aan scholen. Er is bijvoorbeeld eind januari een grote bijeenkomst geweest waarbij interventie-eigenaren en Gezonde School Adviseurs van GGD'en bij elkaar kwamen. De GGD-adviseurs weten dus steeds beter wat er op de markt speelt en kunnen scholen hierin adviseren. Ook worden scholen door GS-Adviseurs en de Gezonde School zelf gewezen op de lijst van erkende interventies.

Daarnaast heeft de Staatssecretaris van VWS op 1 november 2018, naar aanleiding van een aangehouden motie-Dik-Faber/Slootweg over lesmethoden op het gebied van seksuele gezondheid (Kamerstuk 35 000 XIV, nr. 4, in een brief (Kamerstuk 32 239, nr. 7)⁵ ngegeven dat hij extra geld vrij zal maken voor het ondersteunen van interventie-eigenaren, zodat zij gestimuleerd worden een interventie in te dienen bij het RIVM en het proces van erkenning bevorderd kan worden.

Vraag 4

Is inmiddels al meer duidelijkheid over de staatssteuntoets naar de subsidiering van educatie en voorlichting met betrekking tot seksuele gezondheid? Kunt u conform uw toezegging tijdens het AO de Kamer informeren over de uitkomsten? Heeft de staatssteuntoets ertoe geleid dat er organisaties zijn die in 2020 (deels) niet meer worden gefinancierd vanuit subsidie door het Rijk?

⁴ Kamerstuk 32 279, nr. 192. Verslag van een algemeen overleg, gehouden op 18 december 2019, over Zwangerschap en geboorte.

⁵ Kamerstuk 32 279, nr. 192. Verslag van een algemeen overleg, gehouden op 18 december 2019, over Zwangerschap en geboorte.

Antwoord 4

In het AO Zwangerschap en geboorte van 18 december 2019 (Kamerstuk 32 279, nr. 192) heeft de Staatssecretaris toegezegd de Kamer in het eerste kwartaal van 2020 te informeren over de uitkomsten van de staatssteuntoets met betrekking tot de instellingssubsidie van Stichting Rutgers. Zoals in de brief van 12 december 2019 is aangegeven, begeeft het aanbod van lespakketten zich op een markt. In verband met staatssteunregels worden specifieke interventieaanbieders/lespakketten/preventielessen niet meer gesubsidieerd. Rutgers ontvangt met ingang van 2020 daarom geen subsidiegelden meer voor de doorontwikkeling en actualisering van de door hen ontwikkelde lespakketten. Bij activiteiten die zich richten op het ondersteunen van GGD-en bij het agenderen van seksuele vorming geldt dat Rutgers hierbij nadrukkelijk structurele seksuele vorming in zijn algemeenheid ondersteunt, en niet meer specifiek gericht is op het stimuleren van de implementatie van de door hen ontwikkelde lespakketten. De activiteiten rond het verzorgen van voorlichting op het gebied van seksualiteit voor het brede publiek via websites zijn door de Staatssecretaris van VWS als Diensten van Algemeen Economisch Belang (DAEB) aangemerkt.

Vraag 5

Hoe waarborgt u de continuïteit van de keuzehulpgesprekken voor de langere termijn? Deelt u de mening dat het wenselijk is aanbieders voor een langere periode te contracteren, mede om administratieve lastendruk voor aanbieders en het ministerie te beperken?

Antwoord 5

In principe worden partijen voor een langere periode gecontracteerd. De open house loopt namelijk tot 1 juni 2023. Partijen die zijn toegelaten hoeven niet steeds opnieuw in te schrijven. Ze moeten alleen wel blijven voldoen aan de eisen die zijn gesteld. Deze eisen worden ieder jaar geëvalueerd en aangepast. Dat gebeurt niet om de administratieve lasten te verhogen, maar om de open house financiering voor de zorgaanbieders zodanig in te richten dat zij er ook goed mee kunnen werken. Dit jaar worden bijvoorbeeld de mogelijkheden voor declaratie verruimd, zodat er meer ruimte is voor indirecte cliëntgebonden kosten. Ook is er een no-show tarief gekomen. We zijn nu bijna een jaar op weg met dit financieringssysteem. De open house is erop gebaseerd om nieuwe aanbieders ieder jaar te kunnen laten toetreden, mits ze aan de eisen voldoen. De Staatssecretaris vindt het nu voorbarig om toezeggingen te doen voor een nieuw systeem na 2023.

Vraag 6

Welke maatregelen heeft u genomen om, in het kader van het terugdringen van (herhaalde) abortussen, de samenwerking tussen de abortusklinieken en de keuzehulpaanbieders te verbeteren?

Antwoord 6

Het is van belang dat de vrouw die het afbreken van een zwangerschap overweegt, een weloverwogen keuze maakt, en goed geïnformeerd is over de (mogelijke) gevolgen van haar keuze alsook over andere oplossingen van de door de vrouw ervaren situatie. Om de zorgvuldigheid van de besluitvorming te waarborgen, stelt de Wet afbreking zwangerschap enkele eisen aan de inhoud van het gesprek tussen de vrouw en haar arts, waaronder het verstrekken van voorlichting over alternatieve oplossingen en anticonceptie. Conform de Richtlijn «Begeleiding van vrouwen die een zwangerschapsafbreking overwegen» van het Nederlands Genootschap van Abortusartsen, worden vrouwen die meer professionele ondersteuning nodig hebben bij hun besluitvorming dan ook verwezen naar gespecialiseerde hulpverlening (bijvoorbeeld psycholoog) of instelling (keuzehulpaanbieders). De abortusklinieken hebben in de loop der jaren een goed netwerk opgebouwd van gespecialiseerde hulpverleners en instellingen. In overleg met de betreffende vrouw vindt verwijzing plaats naar de organisatie die voor die vrouw het meest passend is. Na de lancering van de website van het centraal informatiepunt, kunnen artsen, waaronder abortusartsen, ook hiernaar verwijzen. Ik zal de abortusklinieken te zijner tijd op deze mogelijkheid wijzen.

Ik ben van mening dat verdere maatregelen om de samenwerking tussen de abortusklinieken en de keuzehulpverleners te verbeteren niet nodig zijn.

Vraag 7

Hoe draagt u zorg voor de beschikbaarheid en financiering van post-abortushulpverlening, om vrouwen die daar behoefte aan hebben te helpen bij de verwerking van hun abortus?

Antwoord 7

Het afbreken van een zwangerschap kan een ingrijpende gebeurtenis zijn voor vrouwen. Conform de Richtlijn «Nazorg bij zwangerschapsafbreking» van het Nederlands Genootschap van Abortusartsen wordt dan ook aandacht besteed aan de emotionele verwerking. Wanneer er tijdens de nazorg aanwijzingen zijn dat de vrouw daar behoefte aan heeft, zoals bij reeds bestaande psychische problematiek, krijgt de betreffende vrouw informatie over de mogelijkheden om met een zorgverlener in de reguliere (geestelijke) gezondheidszorg te praten. Zo nodig vindt doorverwijzing voor passende hulp plaats. Deze doorverwijzing kan naar een huisarts zijn of de geestelijke gezondheidszorg. De huisarts, de Basis GGZ, de praktijkondersteuner GGZ of het Maatschappelijk Werk kan invulling geven aan de zorg die de betreffende vrouw nodig heeft. Ik ben van mening dat deze zorg, die bekostigd wordt op grond van de Zorgverzekeringswet, hiermee in voldoende mate beschikbaar is.